

BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM VE ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Boğaziçi Üniversitesine bağlı enstitülerde yürütülen lisansüstü programlara öğrenci kabul ve kayıt işlemleri ile eğitim-öğretim ve sınavlarla ilgili esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Boğaziçi Üniversitesinde yürütülen lisansüstü programlara öğrenci kabul ve kayıt işlemleri ile eğitim-öğretim ve sınavlara ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 14 üncü ve 44 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) ALES: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavını,
- b) Anabilim dalı: 3/3/1983 tarihli ve 17976 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Lisans Üstü Eğitim-Öğretim Enstitülerinin Teşkilât ve İşleyiş Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde enstitü için tanımlanan ve enstitüde eğitim programı bulunan anabilim dalını,
- c) Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS): İlgili diploma programını bitiren öğrencinin kazanacağı bilgi, beceri ve yetkinliklere o dersin katkısını ifade eden, teorik veya uygulamalı ders saatleri ile öğrenciler için öngörülen diğer faaliyetler için gerekli çalışma saatleri göz önünde bulundurularak Senato tarafından belirlenen ders kredilerini,
- ç) Doktora yeterlik komitesi: Doktora yeterlik sınavlarını yürütmekle görevli komiteyi,
- d) Enstitü: Üniversiteye bağlı enstitüleri,
- e) GMAT: Uluslararası sınavlardan olan Graduate Management Admission Test Sınavını,
- f) GNO: Genel not ortalamasını,
- g) GRE: Uluslararası sınavlardan olan Graduate Record Examination Sınavını,
- ğ) İntihal: Başkalarının fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermeyi,
- h) Kredi: Bir lisansüstü dersin yarıyıl/dönem kredi değerini,
- ı) Lisansüstü programı: Yüksek lisans ve doktora programlarını,
- i) Mazeret komisyonu: Boğaziçi Üniversitesi Mazeret Komisyonunu,
- j) Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı: Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığını,
- k) Öğretim elemanı: Öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve okutmanları,
- l) ÖSYM: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezini,
- m) Program danışmanı: İlgili enstitüde aynı programa kayıtlı öğrencilerin ders çizelgelerini program şablonuna uygun ve tutarlı bir şekilde planlamalarına, tez danışmanı ve tez konusu seçimi yapmalarına, programı süresi içinde bitirmelerine rehberlik etmek üzere anabilim dalı tarafından görevlendirilen tam zamanlı ve doktoralı öğretim elemanını,
- n) Rektör: Boğaziçi Üniversitesi Rektörünü,
- o) Senato: Boğaziçi Üniversitesi Senatosunu,
- ö) Tez: Yüksek lisans tezi veya doktora tezini,
- p) Tez danışmanı: İlgili enstitüde kayıtlı öğrenciye tez çalışmasında rehberlik etmek üzere enstitü tarafından atanan tam zamanlı öğretim üyesini,
- r) Üniversite: Boğaziçi Üniversitesini,
- s) Üniversite Yönetim Kurulu: Boğaziçi Üniversitesi Yönetim Kurulunu,
- ş) Yabancı Diller Yüksekokulu: Boğaziçi Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitim ve Öğretime İlişkin Esaslar

Lisansüstü eğitim

MADDE 5 – (1) Lisansüstü eğitim, tezli ve tezsiz yüksek lisans, doktora ve lisans sonrası doktora programlarını kapsar.

(2) İzlenecek eğitim ve öğretim programları ve mezuniyet için gerekli koşullar, ilgili anabilim dalı tarafından hazırlanır, ilgili enstitü yönetim kurulunun olumlu görüşü, Senatonun onayı ile kesinleşir ve Yükseköğretim Kurulunun onayı ile açılır.

(3) Bir lisansüstü programın müfredatı, ders, laboratuvar, uygulama, atölye, stüdyo, staj, seminer, proje, tez ve benzeri çalışmalardan ve bu çalışmaların yarıyillara göre dağılımı, kredi değerleri, derslerin ön koşulları ve eş koşullarından oluşur. Müfredatta bulunan derslerden en az birinin bilimsel araştırma teknikleri ile araştırma ve yayın etiği konularını içermesi gerekir.

(4) Bir dersin yarıyıl kredi değeri, toplam dört krediyi aşmayacak şekilde o dersin haftalık teorik ders saatlerinin tamamı ile haftalık laboratuvar saatlerinin yarısının toplamından oluşur.

(5) Ön koşul dersi, belirli bir derse kaydolabilmek için, o dersten önce alınarak başarılı olunması gereken derstir.

(6) Eş koşul dersi, bir dersle birlikte alınan veya daha önce alınmış olan derstir.

(7) Bir lisansüstü programın müfredatındaki değişiklikler ve öğrencilerin bu değişikliklere intibak ilkeleri ilgili anabilim dalı tarafından hazırlanır, ilgili enstitü yönetim kurulunun önerisi ve Senatonun kararı ile kesinleşir.

(8) Programların uygulanmasına ilişkin esaslar ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından belirlenir.

Lisansüstü öğretim süresi

MADDE 6 – (1) Tezli yüksek lisans programlarının normal süresi dört yarıyıl, azami süresi ise altı yarıyıldır. Tezsiz yüksek lisans programlarının asgari süresi iki, azami süresi üç yarıyıldır.

(2) Doktora programının normal süresi; yüksek lisans derecesi ile kabul edilenler için sekiz yarıyıl, lisans derecesi ile kabul edilenler için ise on yarıyıldır. Doktora programının azami süresi, yüksek lisans derecesi ile kabul edilenler için on iki yarıyıl, lisans derecesi ile kabul edilenler için ise on dört yarıyıldır.

(3) Öğrencilerin lisansüstü programa ilk kayıt yaptırdığı tarihten itibaren, süreye sayılmaksızın alınan izinler hariç, kayıtlı olduğu veya kayıt yenilememe nedeni ile kayıtsız olarak geçirdiği tüm yarıyıllar normal ve azami eğitim ve öğretim süresine dâhildir.

(4) Yabancı dil ve bilimsel hazırlık programlarında geçirilen süreler lisansüstü programın normal ve azami süresine dâhil değildir.

(5) Değişim programları ile uluslararası ortak programlar kapsamında yurt içi veya yurt dışı yükseköğretim kurumlarında geçirilen süreler normal ve azami eğitim ve öğretim süresine dâhildir.

Eğitim ve öğretim yılı¹¹

MADDE 7 – (1) Bir eğitim ve öğretim yılı iki yarıyıldan oluşur. Ancak bir eğitim ve öğretim yılı kapsamında yaz dönemi de açılabilir ve öğrenciler bu dönemde de ders alabilir. Yaz döneminde eğitim ve öğretim, ilgili mevzuat hükümlerine göre düzenlenir. Senato tarafından kabul edilen bazı tezsiz yüksek lisans programlarında bir akademik yıl üç dönemden oluşabilir.

(2) Bir eğitim ve öğretim yılının kapsadığı kayıt, ders, sınav ve benzeri faaliyetlerin süre ve tarihlerine ait hususlar, Senato tarafından belirlenir ve akademik takvim olarak ilan edilir.

(3) Yarıyıllarda ve yaz döneminde verilecek dersler, ilgili anabilim dalı tarafından belirlenerek ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından karara bağlanır.

(4) **(Ek:RG-9/12/2023-32394)** Disiplinlerarası birinci ve ikinci öğretim programları tarafından, yarıyıllarda ve yaz döneminde verilecek dersler, dersi verecek öğretim elemanı ve derslerin gün/saatleri, disiplinlerarası programa katkı veren bölümlerin bölüm kurullarının onayı ile belirlenerek ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından karara bağlanır.

(5) Derslerin gün ve saatleri, akademik takvimde belirlenen dönemler içerisinde ilan edilir.

Uluslararası ortak lisansüstü programı

MADDE 8 – (1) Yurt dışındaki yükseköğretim kurumları ile uluslararası ortak lisansüstü programları açılabilir.

(2) Bu programlarda eğitim 6/10/2016 tarihli ve 29849 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yükseköğretim Kurumlarının Yurt Dışı Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim Öğretim Programlarına Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yapılır.

Değişim programları

MADDE 9 – (1) Değişim programları, Üniversitenin yurt içi veya yurt dışı yükseköğretim kurumları ile düzenlenen protokol çerçevesinde kurumların birine kayıtlı olan öğrencilerin kısa süreli olarak diğer kurumda eğitim ve öğretim görmelerine olanak tanıyan programdır.

(2) Değişim programları ve bu programlara katılan değişim öğrencilerinin seçilme, ders alma, ders saydırma, kredi ve kabul işlemleri ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde Senato tarafından belirlenen esaslara göre yürütülür.

Özel öğrenciler

MADDE 10 – (Değişik:RG-12/9/2020-31242)

(1) Özel öğrenciler, yurt içindeki bir yükseköğretim kurumunda yüksek lisans veya doktora programında kayıtlı olup, kayıtları kendi üniversitelerinde kalmak koşuluyla Üniversitede belirli şartlarla sınırlı sayıda ders almalarına izin verilen öğrencilerdir.

(2) Özel öğrenciler, Üniversite tarafından çıkarılan ilgili yönerge hükümlerine tabidir.

Lisansüstü programlara başvuru

MADDE 11 – (1) Anabilim dalları her yarıyılın/dönemin sonunda bir sonraki yarıyıl/dönemde açacakları lisansüstü programlarını, bu programlara kabul edecekleri öğrenci sayılarını, her programın gerektirdiği yabancı dil dâhil başvuru ve kabul koşullarını bağlı bulundukları enstitüye önerir. Bu öneriler, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından değerlendirilerek karara bağlanır ve süresi içinde Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına bildirilir. Enstitülerin kararları Üniversite Yönetim Kurulunun onayıyla Üniversite tarafından ilan edilir.

(2) Üniversitede lisansüstü eğitim ve öğretime giriş başvuruları, akademik takvimde belirtilen süreler içinde Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına yapılır. Başvuru için istenen belgeleri belirtilen süre içinde eksik veren adayların başvuruları işleme konulmaz. Herhangi bir lisansüstü programına kabul edilebilecek öğrenci sayısı beş veya daha az ise, ilgili anabilim dalının önerisi ile ilgili enstitü yönetim kurulu o yarıyıl/dönem için söz konusu lisansüstü programın açılmamasına karar verebilir.

(3) Lisansüstü programlara başvurularda;

a) Yüksek lisans programlarına başvuracak adayların lisans öğrenimini tamamlamış ve başvuru koşullarını sağlamış veya koşullu ön kabul için lisans öğrenimlerinin son yarıyılında olmaları,

b) Doktora programına başvurabilmek için adayların bir lisans veya tezli yüksek lisans diplomasına, hazırlık sınıfları hariç en az on yarıyıl süreli tıp, diş hekimliği veya veteriner fakülteleri diplomasına, eczacılık ve fen fakültesi lisans veya yüksek lisans derecesine sahip olmaları veya öğrenimlerinin son yarıyılında öğrenci olmaları,

c) Anabilim dalları tarafından belirlenen, ilgili enstitü yönetim kurulu ve Üniversite Yönetim Kurulu tarafından onaylanan ve ilan edilen tüm koşulları sağlamaları, gerekir.

Lisansüstü programlara kabul

MADDE 12 – (1) Lisansüstü programlara kabul için;

a) Lisans diploması ile yüksek lisans veya doktora programına başvuran adayların lisans öğrenimini başarıyla tamamlamaları,

b) Tezli yüksek lisans diploması ile doktora programına başvuran adayların tezli yüksek lisans öğrenimini başarıyla tamamlamaları,

c) Senato tarafından kabul edilen ve son iki yıl içinde alınmış bir İngilizce dil sınavında başarılı olmaları veya bu Yönetmelik hükümlerine göre bu sınavdan muaf sayılmaları ya da hazırlık sınıfına kabul edilme şartlarını sağlamaları,

ç) Başvurdukları programın puan türünde Yükseköğretim Kurulu tarafından ilan edilen ALES taban puanından az olmamak koşuluyla anabilim dallarının tespit etmiş olduğu ve başvurunun yapıldığı tarihte üç yıllık geçerlilik süresi dolmamış ALES puanına sahip olmaları,

d) Yükseköğretim Kurulu tarafından ALES taban puanına karşılık gösterilen GMAT veya GRE puanından az olmamak koşuluyla ve süresi beş yıldan fazla olmamak üzere ilgili anabilim dalları tarafından geçerlilik süresi ve seviyesi belirlenen GMAT veya GRE puanına sahip olmaları,

e) Doktora programına lisans diploması ile başvuracak olan adayların 4,00 üzerinden en az 3,00 veya Üniversite Yönetim Kurulu tarafından belirlenen eşdeğer bir mezuniyet not ortalamasına sahip olmaları,

f) Doktora programına öğrenci kabulünde anadilleri dışında Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen merkezi yabancı dil sınavlarından ÖSYM tarafından belirlenen minimum puan veya ÖSYM tarafından eşdeğerliği kabul edilen uluslararası yabancı dil sınavlarından bu puan muadili bir puan almış olmaları,

g) İlgili anabilim dalı tarafından ilgili bilim alanında adayların yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi için yapılan yazılı/sözlü sınavda başarılı olmaları ve belirlenen bilimsel değerlendirme koşullarını sağlamaları,

ğ) Anabilim dalları tarafından belirlenen, ilgili enstitü yönetim kurulu ve Üniversite Yönetim Kurulu tarafından onaylanan ve ilan edilen tüm ek koşulları sağlamaları, gerekir.

(2) Üniversiteye yapılan başvurular ilgili anabilim dalı tarafından değerlendirilerek kontenjan dâhilinde kabul listesi oluşturulur ve ilgili enstitü yönetim kuruluna önerilir. Önerilen kabul listesi ilgili enstitü yönetim kurulunda değerlendirilerek karara bağlanır ve ilan edilir.

Doğrudan geçiş için başvuru ve kabul

MADDE 13 – (1) Tezli yüksek lisans programında derslerini en az 3,60 GNO ile tamamlayan öğrenciler, ilgili enstitü yönetim kurulunun belirleyeceği koşullarda aynı adlı doktora programına, tezli yüksek lisans programına geri dönme hakkı saklı kalmak koşulu ile doğrudan geçiş için başvurabilir.

(2) Başvurular anabilim dalı tarafından değerlendirilerek kabul listesi ilgili enstitü yönetim kuruluna önerilir. Önerilen kabul listesi ilgili enstitü yönetim kurulunda değerlendirilerek karara bağlanır.

Öğretim dili

MADDE 14 – (1) Üniversitede öğretim dili İngilizce'dir.

(2) Bir lisansüstü programına yerleştirilen veya kabul edilen öğrencilerden İngilizce dil seviyelerinin yeterli olduğunu Senato tarafından kabul edilen bir dil sınavı ile belgeleyenler ilgili programa kayıt yaptırabilirler.

(3) Dil seviyelerinin yeterli olduğunu belgeleyemeyenler, 23/3/2016 tarihli ve 29662 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Boğaziçi Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Sınıfı Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde dil öğrenimi görürler.

(4) Öğrenimine yaz öğretimi hariç dört ardışık yarıyıl, üç dönemlik lisansüstü programlara ise altı ardışık dönem kayıtsız olarak ara veren öğrencilerin yeniden kayıt yaptırabilmeleri için dil yeterliklerini ikinci fıkra esaslarına göre kanıtlamaları gerekir.

Yabancı dil hazırlık programı

MADDE 15 – (1) Dil yeterliklerini belgeleyemeyenler anabilim dalları ve Yabancı Diller Yüksekokulu tarafından belirlenen kontenjan durumuna göre en fazla bir akademik yıl süreyle yabancı dil hazırlık eğitimi programına alınabilirler.

(2) Bu programa kabul edilmek için güz yarıyılında başlayacak adayların İngilizce seviye tespit sınavından en az orta düzeyde, bahar yarıyılında başlayacak olan adayların ise ileri düzeyde sonuç almış olmaları gerekir.

(3) Yabancı dil hazırlık programına kabul edilen söz konusu öğrenciler, ilgili mevzuat hükümlerine göre dil öğrenimine alınırlar.

(4) İngilizce seviye tespit sınavında anabilim dalının ilan ettiği seviyenin altında sonuç alarak başarısız olanların, başvurdukları programlara kayıtları yapılmaz.

Bilimsel hazırlık programı

MADDE 16 – (1) Bilimsel hazırlık programı, öğrencilerin kabul edildikleri lisansüstü programa başlamadan önce eksikliklerini gidermek amacıyla almak zorunda oldukları bilimsel hazırlık derslerinden oluşur.

(2) Aşağıdaki niteliklere sahip aday öğrenciler bilimsel hazırlık programına alınabilir:

a) Lisans derecelerini kabul edildikleri yüksek lisans veya doktora programından farklı alanlarda almış olanlar,

b) Lisans derecelerini kabul edildikleri yüksek lisans veya doktora programı ile aynı bilim dalında aldıkları halde farklı bir yükseköğretim kurumundan mezun olanlar,

c) Yüksek lisans derecelerini kabul edildikleri doktora programından farklı alanlarda almış olanlar,

ç) Yüksek lisans derecelerini kabul edildikleri doktora programıyla aynı bilim dalında aldıkları halde farklı bir yükseköğretim kurumundan mezun olanlar.

(3) Bilimsel hazırlık programına kabul edilen lisansüstü öğrencilerine, formasyonlarındaki eksiklikleri tamamlayabilmeleri için, ilgili anabilim dalının önerisi üzerine, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından en çok ardışık iki yarıyılık/dönemlik bilimsel hazırlık süresi tanınabilir. Bu önerinin, öğrencinin kabulü sırasında yapılması ve öğrencinin alacağı tüm bilimsel hazırlık derslerini içermesi zorunludur.

(4) Bilimsel hazırlık programında sadece bilimsel hazırlık dersleri alınır. Bilimsel hazırlık dersleri ilgili lisansüstü programını tamamlamak için gerekli olan derslerden oluşamaz. Özel durumlarda Üniversite Yönetim Kurulu karar almaya yetkilidir.

(5) Bilimsel hazırlık dersleri kredili olarak alınır. Bu derslerin lisans seviyesinde olması durumunda 11/6/2016 tarihli ve 29739 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Boğaziçi Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen not sistemi geçerlidir. Ancak bu derslerin kredi ve notları lisansüstü mezuniyet GNO'suna katılmaz. Öğrencilerin lisansüstü program kapsamındaki derslerine kayıt yaptırabilmeleri için bilimsel hazırlık programının tüm derslerini başarı ile ve en az 2,50 GNO ile tamamlamaları gerekir.

(6) Bilimsel hazırlık süresi içinde alınan derslerin herhangi birinden F notu alınması veya bilimsel hazırlık süresi sonunda GNO'nun 2,50'nin altında olması durumunda aday öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

(7) Bilimsel hazırlık programında başarısız olunan dersler yaz okulunda tekrarlanamaz.

(8) Bilimsel hazırlık programında geçirilen süre bu Yönetmelikte belirtilen lisansüstü programının normal ve azami sürelerine dâhil edilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kayıtla İlgili Esaslar

Üniversiteye kayıt

MADDE 17 – (1) Lisansüstü programlarına kabul edilen öğrencilerin kayıt işlemleri, Senato tarafından belirlenen esaslara göre akademik takvimde belirtilen tarihlerde yapılır.

(2) Lisansüstü programlara kabul edilen öğrencilerin Üniversiteye kayıtlarının kesinleşmesi için gerekli şartlar şunlardır:

a) Yüksek lisans programlarına kabul edilenlerin lisans diplomasına, doktora programlarına kabul edilen yüksek lisans mezunlarının tezli yüksek lisans diplomasına, lisans programlarından doğrudan doktora programlarına kabul edilenlerin ise lisans diplomasına sahip olması gerekir.

b) İstenen belgelerin aslı veya Üniversite tarafından aslı görülerek onaylanacak örneği kabul edilir. Askerlik durumu ve adli sicil kaydına ilişkin olarak ise adayın beyanına dayanılarak işlem yapılır. Sahte veya eksik belge verdiği veya gerçek dışı beyanda bulunduğu sonradan anlaşılan öğrencilerin, bulundukları yarıyıl/döneme bakılmadan Üniversite ile ilişkileri kesilir. Söz konusu öğrenciler Üniversiteden ayrılmışlarsa, diploma dâhil kendilerine verilen belgelerin tümü iptal edilir ve haklarında kanuni işlem başlatılması için gerekli merciler bilgilendirilir.

c) Üniversitenin yetkili kurulları tarafından öngörülüp ilan edilen diğer şartların yerine getirilmesi gerekir.

(3) Üniversiteye kayıt işlemlerini geçerli mazereti bulunmaksızın süresi içinde yaptırmayanlar Üniversite öğrencisi olma hakkından vazgeçmiş sayılır ve herhangi bir hak iddia edemezler.

(4) Üniversitenin birden fazla lisansüstü programına kayıt yaptırılamaz ve devam edilemez.

Yarıyıl/dönem kaydı

MADDE 18 – (1) Öğrenciler her yarıyıl/dönem akademik takvimde belirtilen tarihlerde kayıtlarını yenilemekle yükümlüdür.

(2) Yarıyıl/dönem kaydının yapılabilmesi için ilgili mevzuatla belirlenen mali yükümlülüklerin akademik takvimde belirtilen tarihe kadar yerine getirilmesi gerekir.

(3) Kayıtlı bulunduğu anabilim dalının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararı ile her öğrenci için bir akademik danışman görevlendirilir. Akademik danışman, öğrenciyi her yarıyıl/dönemde alacağı derslerin seçiminde bilgilendirir, yönlendirir ve yarıyıl/dönem kaydını onaylar. Akademik kaydın tamamlanması için öğrencinin programını danışman onayına göndermesi ve danışmanın onaylaması gerekir. Tez danışmanı atanması durumunda, akademik danışman tez danışmanı ile iletişim ve işbirliği içinde olur.

(4) Akademik kaydını tamamlamış öğrenci akademik takvimde ilan edilen ders ekleme/bırakma dönemi içinde danışman onayı ile ders programında değişiklik yapabilir.

(5) Mazeretleri nedeniyle akademik kayıtlarını yaptıramayanların başvuruları, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından incelenir ve mazeretleri geçerli görülenler akademik takvimdeki ders ekleme/bırakma süresinin bitimine kadar akademik kayıt yaptırabilirler.

(6) Kayıtlarını yaptırmayan öğrenciler kayıtsız duruma düşer ve kayıtlı öğrencilerin yararlandığı haklardan yararlanamazlar.

Dersten çekilme

MADDE 19 – (1) Öğrenciler, tez ve bilimsel hazırlık programı dersleri hariç, derslerden çekilebilir.

(2) Dersten çekilme dönemi akademik takvimde ilan edilen son ders gününden iki hafta önce başlar ve bir hafta sürer. Dersten çekilme başvurusu akademik takvimde belirtilen süreler içinde yapılır.

(3) Dersten çekilme için danışman onayı gerekir.

(4) Gerekli durumlarda enstitüler dersten çekilmeyi enstitü yönetim kurulu kararı ile düzenleyebilirler.

İzinli ayrılma

MADDE 20 – (1) Kayıtlı öğrencilere, kabul edilebilir mazeretlerinin varlığı halinde, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından en fazla iki yarıyıl/dönem izin verilebilir. Verilen izin süresi, eğitim süresine sayılır. Ancak askerlik hizmetleri için, askerlik süresince, eğitim süresine sayılmadan izin verilir. Ağır sağlık sorunları ve benzeri hallerde de ilgili enstitü yönetim kurulu süreye sayılmadan izin verebilir. Zorunlu hallerde izin süresi ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından uzatılabilir veya kısaltılabilir.

(2) Belirli bir süre için başka bir kurumda öğrenim görmek veya araştırma yapmak amacıyla izin almış öğrencilerin Üniversite dışında geçirdikleri sürenin toplam sürelerine sayılması esastır. Ancak, aldıkları derslerin transfer edilmesi ve özel durumlarda Üniversite dışında geçirilen sürenin bir kısmının öğrencilerin toplam süresinden düşülmesi gibi hususlar, öğrencilerin Üniversiteye dönüşlerinden sonra danışmanlarının ve anabilim dalının görüşüyle ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından karara bağlanır.

(3) Öğrenciler, izin sürelerinin bitiminde, takip eden kayıt döneminde kayıtlarını yaptırmak suretiyle öğrenimlerine devam ederler. İki yarıyıl/dönem izin verilmiş öğrencilerden birinci yarıyıl/dönem sonunda Üniversiteye dönmek isteyenlerin bir dilekçeyle ilgili enstitü yönetim kuruluna başvurmaları gerekir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sınavlar ve Değerlendirme ile İlgili Esaslar

Devam ve sınavlar

MADDE 21 – (1) Öğrenciler derslere, uygulamalara, seminerlere, yarıyıl/dönem içi/ dönem sonu sınavlarına ve diğer bütün çalışmalara katılmak zorundadır.

(2) Öğrencilerin devam durumları dersin öğretim elemanı tarafından değerlendirilir.

(3) Her derste öğrencilerin sorumlu oldukları ara sınav, ödev, uygulama ve diğer çalışmaların sayısı, başarı notuna katkısı ve yarıyıl sonu sınavına katılmanın gerekleri, yarıyıl başında öğretim elemanı tarafından belirlenir ve öğrencilere açıklanır.

(4) En az bir ara değerlendirme sonucu dersten çekilme dönemi öncesi ilan edilerek öğrencilere dersteki başarı durumları hakkında bilgi verilir.

(5) Proje, tez ve laboratuvar dersleri gibi niteliği gereği sınav gerektirmediği ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından onaylanan dersler öğretim elemanı tarafından yarıyıl/dönem başında öğrencilere

açıklanır. Bu derslerin dışında tüm dersler için yarıyıl/dönem sonunda bir sınav yapılır. Bu sınava girebilme koşulları ve bu sınavın ders notuna katkısı, yarıyıl/dönem başında öğretim elemanı tarafından belirlenir ve öğrencilere açıklanır.

(6) Yarıyıl/dönem sonu sınavları akademik takvimde belirtilen sınav döneminde yapılır. İlan edilen sınav tarihleri, sınav dönemi dışına çıkılmaması kaydı ile ilgili enstitü yönetim kurulunun önerisi ve Üniversite Yönetim Kurulunun kararı ile en geç dersten çekilme tarihinin son gününe kadar değiştirilebilir.

Notlar ve işaretler

MADDE 22 – (1) Öğrencilere lisansüstü programı çerçevesinde bilimsel hazırlık dersleri dışında aldıkları lisansüstü dersler için aşağıdaki not veya işaretlerden birisi verilir:

<u>Not</u>	<u>Açıklama</u>	<u>Ağırlık</u>
AA	Pekiyi	4,00
BA	Çok iyi	3,50
BB	İyi	3,00
CB	Yeterli	2,50
CC	Orta	2,00
F	Başarısız	0,00
P	Geçer	

İşaret Açıklama

E	Tekrar sınava girer.
I	Eksik.
NP	Yarıyıl/dönem sonu sınavına girmedi.
NC	Kredisiz.
R	Ders tekrarı.
L	İzinli.
TP	Tez çalışması devam ediyor.
W	Dersten çekilmiş.
Q	Yeterliğe hazırlanıyor.
RM	Bilimsel hazırlık programı dersi.
PP	Tezini tamamlamış olup anabilim dalında belirtilen diğer şartları yerine getiriyor.
X	Değişim programında.

(2) Birinci fıkrada yer alan not veya işaretlere ilişkin esaslar şunlardır:

a) AA-CC notları aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Öğrencinin bir lisansüstü dersinde gösterdiği başarı düzeyini belirtmek için o dersin öğretim elemanı tarafından verilir.

2) Tanınan süreler içerisinde eksikleri tamamlanan I işareti alınmış ders için öğretim elemanı tarafından verilir.

b) F notu aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Lisansüstü öğrencilerinin devam ettikleri tüm lisansüstü derslerinde, dersin öğretim elemanının belirlediği yarıyıl/dönem sonu notunun CC'den aşağı olması halinde, dersin öğretim elemanı tarafından verilir.

2) Yarıyıl/dönem sonu sınavına girme koşullarını sağlayamayan öğrencilere öğretim elemanı tarafından verilir.

3) Tez dersi hariç, not tipi P veya F olarak tanımlanmış olan bir dersin tamamlanmadığını göstermek üzere dersin öğretim elemanı tarafından verilir.

4) Tez çalışmalarının yetersiz görüldüğü yarıyılın sonunda tez danışmanı tarafından verilir.

5) Tez jürisinin başarısız bulduğu teze, tez danışmanı tarafından verilir.

6) Tanınan süre sonunda tamamlanamayan teze, ilgili tez danışmanı tarafından verilir.

7) Mazeret komisyonunun kararının olumsuz olması halinde Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından verilir.

8) Mazeret komisyonu kararının olumlu olmasına rağmen öğrencinin mazeret sınavında başarısız olması ya da mazeret sınavına girmemesi durumunda ilgili dersin öğretim elemanı tarafından verilir.

c) P notu aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Öğrencilerin Üniversitede kayıtlı oldukları lisansüstü programına kabul edilmeden önce başka lisansüstü programlarında aldıkları ve başarılı oldukları dersler arasından, ilgili enstitü yönetim kurulunun transferini onayladığı dersler için, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından verilir.

2) Tez dersi hariç, not tipi P veya F olarak tanımlanmış bir dersin tamamlandığını göstermek üzere dersin öğretim elemanı tarafından verilir.

3) Kayıtlı olduğu lisansüstü programındaki öğrenimi sırasında başka yükseköğretim kurumlarından alınmış ve başarıyla tamamlanmış lisansüstü dersler için ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından verilir.

4) 10 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendine göre transferi onaylanan dersler için ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından verilir.

5) Tez jürisinin onayladığı tezle ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından verilir.

ç) E işareti, öğrenciye lisansüstü derslerinde CC veya F, lisans derslerinde DD veya F notu verilmesi hususunda kesin kanaat hasıl olmadığı hallerde verilir. E işareti alan öğrenciler, akademik takvimde belirtilen yarıyıl sonu sınav dönemini izleyen günlerde yapılacak ek sınava girerler. Sınavda başarılı olurlarsa yarıyıl sonu notu lisansüstü derslerde CC, lisans derslerinde DD, aksi takdirde F olur.

d) I işareti, proje, bitirme ödevi ve benzeri çalışmalara dayanan derslerde, öğretim elemanının kabul edeceği mazeretlerden ötürü ders için gerekli çalışmalarını zamanında bitiremeyen öğrencilere öğretim elemanı tarafından verilir. Bu işareti alan öğrenciler, akademik takvimde belirtilen sınav döneminin bitiminden sonra en çok iki hafta içinde eksiklerini tamamlamak zorundadırlar. Eksiklerini tamamlamayan öğrencilerin I işaretleri Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından F notuna çevrilir. Ancak süre bitmeden öğretim elemanının başvurması koşuluyla, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından öğrenciye en fazla iki haftalık ek süre daha verilebilir. Kendilerine tanınan ek süre içinde eksikleri tamamlayamayan öğrencilerin I işareti Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından F notuna çevrilir. Kendilerine tanınan süreler içerisinde eksiklerini tamamlayan öğrencilerin I işareti öğretim elemanı tarafından AA-CC notuna çevrilir.

e) NP işareti aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Mazeretleri nedeniyle yarıyıl/dönem sonu sınavlarına katılmayan öğrencilere öğretim elemanı tarafından verilir. Bu durumda öğrencilere 24 üncü madde hükümleri uygulanır.

2) Mazeret komisyonunun kararının olumsuz olması halinde Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından F notuna çevrilir.

3) Mazeret komisyonunun kararının olumlu olması ve öğrencinin mazeret sınavında başarılı olması halinde dersin öğretim elemanı tarafından lisans seviyesindeki derslerde AA-DD notlarına, lisansüstü seviyesindeki derslerde AA-CC notlarına çevrilir.

4) Mazeret komisyonunun kararının olumlu olması ancak öğrencinin mazeret sınavında başarısız olması veya sınava girmemesi halinde NP işareti dersin öğretim elemanı tarafından F notuna çevrilir.

f) R işareti, öğrencinin 25 inci maddeye uygun olarak dersi tekrar ettiğini belirtmek için öğrenci ve/veya Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından kullanılan işarettir.

g) NC işareti, danışmanın onayıyla dersin kredisiz olarak alındığını gösterir. Bu derslerin kredi ve notları ortalama hesaplarına katılmaz. Kredisiz alınan dersler, ders ekleme-bırakma süresinin bitiminden sonra krediliye çevrilmez.

ğ) L işareti, 20 nci maddeye uygun olarak izinli sayılan öğrencinin yarıyıl/dönem durumunu belirtmek üzere Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından kullanılan işarettir.

h) TP işareti, lisansüstü teze kayıtlı olan öğrenciye, tez çalışmalarının başarıyla sürmesi halinde, tez danışmanı tarafından verilir.

ı) W işareti, tez ve bilimsel hazırlık programı dersleri dışında, akademik takvimde belirtilen dersten çekilme süresi dolmadan, program danışmanının onayıyla dersten çekilen öğrencilere Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından verilir.

i) Q işareti, derslerini başarıyla tamamlayıp yeterlik sınavına girmeye hak kazanan doktora öğrencilerine, yeterlik sınavı hazırlığı yapmakta oldukları yarıyıldaki durumlarını belirtmek için Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından kullanılan işarettir.

j) RM işareti, lisansüstü öğrencilerinin bilimsel hazırlık programında aldıkları dersleri belirtmek için Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından kullanılan işarettir.

k) PP işareti, tezini tamamlamış olup, anabilim dalı programında belirtilen diğer şartları yerine getirmek üzere kayıt olmuş öğrenci için Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından kullanılan işarettir.

l) X işareti, 9 uncu maddeye uygun olarak değişim programlarında eğitim gören öğrencilerin yarıyıl statüsünü gösterir.

Notların verilmesi, açıklanması ve maddi hata düzeltmeleri

MADDE 23 – (1) Yarıyıl/dönem sonu notları, akademik takvimde belirtilen süreler içinde öğretim elemanları tarafından verilerek kesinleşir ve Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından ilan edilir.

(2) Akademik takvimde belirtilen süreler içinde verilmeyen notlar ve nota çevrilmeyen E, I ve NP işaretleri F notuna dönüşür.

(3) Notlarda herhangi bir yanlışlık olması halinde dersin notu dersi veren öğretim elemanının başvurusu üzerine ilgili enstitü yönetim kurulunun kararı ile değiştirilebilir ve dersin alındığı yarıyılı izleyen yarıyılın kayıt dönemi başlama tarihinden en geç bir hafta öncesine kadar Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına bildirilir. Notlardaki yanlışlıklar süresi içinde giderilmediği takdirde bu konuda Üniversite Yönetim Kurulu karar almaya yetkilidir.

Sınavlara katılmama

MADDE 24 – (1) Sağlık veya başka bir mazereti nedeniyle yarıyıl sonu sınavlarından birine veya bir kaçına katılamayacak durumda olan öğrenciler, Üniversitenin mazeret komisyonunda görüşülmek üzere, ilgili belgelerle birlikte Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına başvuru yapmak zorundadır.

(2) Mazeretler, akademik takvimde belirtilen tarihlerde, Mazeret Komisyonunda incelenir ve karara bağlanır.

(3) Mazeretleri kabul edilen öğrencilere akademik takvimde belirlenen sürelerde mazeret sınavlarına katılma hakkı verilir.

(4) Uzayan hastalık gibi olağanüstü sebeplerle mazeret sınavına giremeyen öğrenci ilgili enstitü yönetim kuruluna dilekçe ile ek süre ve sınav hakkı için başvurabilir. Başvurusu kabul edilerek sınava giren öğrencinin notu, ilgili enstitü yönetim kurulu kararı ile dersin alındığı yarıyılı izleyen yarıyılın kayıt dönemi başlama tarihinden en geç bir hafta öncesine kadar Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına bildirilir.

(5) Ara sınavlara ya da benzeri çalışmalara mazereti nedeniyle katılamayan öğrenciye uygulanacak işlem, ilgili öğretim elemanı tarafından belirlenir.

Ders tekrarlama

MADDE 25 – (1) Öğrenciler F notu aldıkları zorunlu dersleri ilk açıldıklarında tekrarlamak zorundadırlar. Özel durumlarda ve danışmanın olumlu görüşü alınmak koşuluyla, ilgili enstitü yönetim kurulu F alınmış zorunlu bir dersin başka bir dersle ikame edilmesine, ders tekrarının ertelenmesine, ders alınmışsa öğrencinin dersten çekilmesine izin verebilir.

(2) Öğrenciler F notu aldıkları seçmeli dersleri ilk açıldığında tekrarlamak veya yerine geçecek bir başka seçmeli dersi R işareti ile almak zorundadır.

(3) Notlu ve kredili alınan ders sadece notlu ve kredili bir ders ile tekrar edilir.

(4) Öğrenciler CC ve CB notu almış oldukları lisansüstü dersleri ile DD, DC, CC ve CB notu almış oldukları lisans derslerini danışmanlarının onayıyla tekrarlayabilirler.

(5) Tekrarlanan derslerde, önceki not ne olursa olsun, alınan son not geçerlidir. Önceki not öğrencinin akademik kayıtlarında belirtilir.

Not ortalamaları

MADDE 26 – (1) Öğrencilerin başarı durumları bitirdikleri yarıyıldaki almış oldukları dersler için hesaplanan dönem not ortalaması (DNO) ve almış oldukları tüm dersler için hesaplanan GNO ile izlenir.

(2) Bu ortalamalar ilgili derslerden alınmış notların karşılığı olan ağırlıklarının, o dersin kredisi ile çarpılarak bulunan sayıların toplamının, aynı derslerin kredi toplamına bölünmesiyle elde edilir. Sonuçlarda, virgülden sonraki üçüncü hane 5'ten küçükse 0'a yuvarlanır; 5 veya 5'ten büyükse, ikinci hane bir artıracak şekilde yuvarlanarak, iki hane esas alınır.

(3) Not tipi P/F olan derslerin kredisi öğrencinin tamamladığı toplam krediye dâhil edilir, ancak bu derslerden alınan not ve kredi ortalama hesabına katılmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yüksek Lisans Programlarına İlişkin Esaslar

Yüksek lisans programları

MADDE 27 – (1) Yüksek lisans programları tezli ve tezsiz yüksek lisans olmak üzere iki şekilde yürütülebilir. Bu programların nasıl yürütüleceğine ilişkin esaslar ilgili anabilim dalının teklifi, ilgili enstitü yönetim kurulu kararı ve Senatonun onayı ile belirlenir.

Tezli yüksek lisans programında ders yükü

MADDE 28 – (1) Tezli yüksek lisans programı toplam 21 krediden az olmamak koşuluyla en az yedi adet kredili dersten, haftada bir saatten oluşan, not tipi P/F, kredisi sıfır olan bir adet seminer dersinden ve tez çalışmasından oluşur. Tezli yüksek lisans programı bir akademik yılda 60 AKTS kredisinden az olmamak koşuluyla seminer dersi dahil en az sekiz ders ve tez çalışması olmak üzere toplam en az 120 AKTS kredisinden oluşur. Kredili olarak alınacak derslerden en çok iki tanesi, öğrencinin lisans öğrenimi sırasında almamış olduğu Üniversitenin 400 kodlu lisans derslerinden seçilebilir.

(2) İlgili enstitü yönetim kurulu, ilgili anabilim dalının görüşünü alarak, yüksek lisans öğrenimine kabul edilen öğrenciler için o anabilim dalının doktoralı ve tam zamanlı bir öğretim elemanını program danışmanı olarak belirler. Program danışmanı öğrencilerin her yarıyılıda alacağı dersleri, bu Yönetmelik hükümlerine ve öğrencilerin kabul edildiği yüksek lisans programına uygun olarak belirler.

(3) Bir tezli yüksek lisans öğrencisi programında öngörülen derslerin en çok ikisini danışmanının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulunun onayıyla;

a) Üniversite dışındaki diğer yüksek öğretim kurumlarının lisansüstü programlarından ders alarak,

b) Bir diploma için kullanılmamış olmak koşuluyla daha önce almış olduğu lisansüstü derslerini transfer ederek, tamamlayabilir.

(4) (Mülga:RG-12/9/2020-31242)

(5) Üniversite dışından alınmış olan derslerin ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından transferinin onaylanması durumunda bu dersler öğrencinin kaydına P notu olarak geçer.

Tezli yüksek lisans programında süre ve başarı

MADDE 29 – (1) Tezli yüksek lisans programının süresi bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, kayıt olduğu programa ilişkin derslerin verildiği dönemden başlamak üzere, her dönem için kayıt yaptırmadığına bakılmaksızın dört yarıyıl olup, program en çok altı yarıyılıda tamamlanır.

(2) Dört yarıyıl sonunda program müfredatında yer alan kredili derslerini ve seminer dersini **(Değişik ibare:RG-25/4/2019-30755) en az 3,00 GNO ile tamamlayamayan;** azami süreler içerisinde ise tez çalışmasında başarısız olan veya tez savunmasına girmeyen öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

Yüksek lisans tez danışmanı görevlendirilmesi

MADDE 30 – (Değişik:RG-12/3/2023-32130)

(1) İlgili anabilim dalının önerisi ile ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından her öğrenciye en geç birinci yarıyılın sonuna kadar Üniversitenin kadrosunda bulunan tam zamanlı bir öğretim üyesi tez danışmanı olarak görevlendirilir. Tez çalışmasının niteliğinin birden fazla tez danışmanı gerektirdiği durumlarda doktora derecesine sahip ikinci bir tez danışmanı eş danışman olarak görevlendirilebilir. İlgili anabilim dalı, öğrencinin tez danışmanı ile beraber belirlediği tez konusunu en geç ikinci yarıyılın sonuna kadar enstitüye önerir. Tez danışmanı ve tez konusu enstitü yönetim kurulu onayı ile kesinleşir.

Yüksek lisans tezi

MADDE 31 – (1) Öğrenci en geç tez danışmanının atanmasını izleyen yarıyıldan itibaren her yarıyıl tez dersine kayıt yaptırmak zorundadır.

(2) Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı, en az biri de başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere üç veya beş öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz. İki danışman olması durumunda jüri, ikisi öğrencinin danışmanları, en az biri başka bir yükseköğretim kurumundan tam zamanlı öğretim üyesi beş kişiden oluşur.

(3) Yüksek lisans tezinin savunmasından önce ve düzeltme verilen tezlerde ise düzeltme ile birlikte öğrenci tezini tamamlayarak danışmanına sunar. Danışman tezin savunulabilir olduğuna ilişkin görüşü ile birlikte tezi enstitüye teslim eder. Enstitü söz konusu teze ilişkin intihal yazılım programı

raporunu alarak danışmana ve jüri üyelerine gönderir. Rapordaki verilerde gerçek bir intihalin tespiti halinde gerekçesi ile birlikte karar verilmek üzere tez enstitü yönetim kuruluna gönderilir.

(4) Jüri üyeleri, söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez savunmasına alır. Öğrencinin tez savunmasına alınabilmesi için mezuniyet için gerekli derslerin tümünü başarıyla ve en az 3,00 GNO ile tamamlanmış olması gerekir.

(5) Tez savunması, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-cevap bölümünden oluşur. Tez savunmasının tarihi en geç on beş gün öncesinde ilgili enstitü tarafından ilan edilir. Tez savunmasının sunum bölümü herkese açıktır. Tez savunmasının tamamlanmasından sonra jüri salt çoğunlukla kabul, ret veya düzeltme kararı verir ve durumu bir tutanakla en geç üç gün içerisinde ilgili enstitüye bildirir.

(6) Tezi başarısız bulunarak reddedilen öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir. Öğrencinin talepte bulunması halinde ve aynı anabilim dalında aynı adlı tezsiz yüksek lisans programı var ise, anabilim dalının tezsiz yüksek lisans programının ders kredi yükü, proje yazımı ve benzeri gereklerini yerine getirmiş olmak koşuluyla kendisine tezsiz yüksek lisans diploması verilerek programla ilişkisi sona erdirilir.

(7) Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci, jüri tarafından verilen ve üç ayı aşmayan süre içinde gerekli düzeltmeleri yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Verilen ek düzeltme süresi sonunda savunmasını yapmayan ya da savunma sonunda tezi kabul edilmeyen öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir. Verilen ek düzeltme süresi sonunda savunmasını yapmayan ya da savunma sonunda tezi kabul edilmeyen öğrencinin talepte bulunması halinde ve aynı anabilim dalında aynı adlı tezsiz yüksek lisans programı var ise anabilim dalının tezsiz yüksek lisans programının ders kredi yükü, proje yazımı ve benzeri gereklerini yerine getirmiş olmak koşuluyla kendisine tezsiz yüksek lisans diploması verilerek programla ilişkisi sona erdirilir.

(8) Tez savunmasında başarılı olan ve mezuniyet için gerekli diğer koşulları sağlayan öğrenci, yüksek lisans derecesine hak kazanmak için tezinin enstitü tarafından belirlenen yazım kurallarına uygun hazırlanmış, ciltlenmiş ve tüm jüri üyeleri tarafından imzalanmış gerekli sayıda kopyasını tez savunmasından sonra en geç bir ay içerisinde ilgili enstitüye teslim eder. Enstitü yönetim kurulu talep halinde teslim süresini en fazla bir ay daha uzatabilir. Bu koşulları yerine getirmeyen öğrenci koşulları yerine getirinceye kadar diplomasını alamaz, öğrencilik haklarından yararlanamaz ve azami süresinin dolması halinde ilişkisi kesilir.

(9) Tezin tesliminden itibaren üç ay içinde yüksek lisans tezinin bir kopyası elektronik ortamda, bilimsel araştırma ve faaliyetlerin hizmetine sunulmak üzere enstitü tarafından Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına gönderilir.

Tezsiz yüksek lisans programında ders yükü

MADDE 32 – (1) (Değişik cümle:RG-20/7/2017- 30129) Tezsiz yüksek lisans programı toplam 30 krediden ve 60 AKTS'den az olmamak koşuluyla, en az 10 adet kredili ders ile not tipi P/F, kredisi sıfır olan bir adet dönem projesi dersinden oluşur. Dönem projesi dersinin alındığı yarıyıl/dönem sonunda öğrenci yazılı bir rapor vermek zorundadır. Öğrencinin kredili olarak alacağı derslerden en çok üç tanesi, lisans öğrenimi sırasında almamış olduğu 400 kodlu Üniversitenin lisans derslerinden seçilebilir.

(2) İlgili enstitü yönetim kurulu, ilgili anabilim dalının görüşünü alarak, yüksek lisans öğrenimine kabul edilen öğrenciler için o anabilim dalının doktoralı bir öğretim elemanını program danışmanı olarak belirler. Program danışmanı öğrencinin her yarıyıl/dönemde alacağı dersleri bu Yönetmelik hükümlerine ve öğrencinin kabul edildiği yüksek lisans programına uygun olarak onaylar.

(3) (Mülga:RG-12/9/2020-31242)

Tezsiz yüksek lisans programında süre ve başarı

MADDE 33 – (1) Tezsiz yüksek lisans programını tamamlama süresi, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, kayıt olduğu programa ilişkin derslerin verildiği dönemden başlamak üzere, her dönem için kayıt yaptırıp yaptırmadığına bakılmaksızın en az iki yarıyıl, en çok üç yarıyıldır. Bu sürenin sonunda başarısız olan veya programı tamamlayamayan öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

Tezli ve tezsiz yüksek lisans programları arasında geçişler

MADDE 34 – (1) Tezsiz yüksek lisans programına devam edenler, varsa aynı adlı tezli yüksek lisans programına geçiş için başvurabilirler. Başvuru koşulları anabilim dalının önerisiyle ilgili enstitü

yönetim kurulu tarafından, Senatonun belirlediği esaslar çerçevesinde belirlenir ve ilan edilir. Başvurular ilgili anabilim dalı tarafından değerlendirilir, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından kabul kararı alınır. Bu durumda tezsiz yüksek lisans programında alınan dersler ilgili anabilim dalının onayı ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararıyla tezli yüksek lisans programındaki derslerin yerine sayılır.

(2) Tezli yüksek lisans programına devam edenler, varsa aynı adlı tezsiz yüksek lisans programına geçiş için başvurabilir. Başvuru koşulları anabilim dalının önerisiyle ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından, Senatonun belirlediği esaslar çerçevesinde belirlenir ve ilan edilir. Başvurular ilgili anabilim dalı tarafından değerlendirilir, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından kabul kararı alınır. Bu durumda tezsiz yüksek lisans programında alınan dersler ilgili anabilim dalı onayı ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararıyla tezli yüksek lisans programındaki derslerin yerine sayılır.

ALTINCI BÖLÜM

Doktora Programlarına İlişkin Esaslar

Doktora programı

MADDE 35 – (1) Bir doktora programının yürütülmesine ilişkin esaslar ilgili anabilim dalının önerisi, ilgili enstitü yönetim kurulu kararı ve Senatonun onayı ile belirlenir.

Doktora programında ders yükü

MADDE 36 – (1) Yüksek lisans derecesi olan öğrenciler için doktora programı, toplam 21 krediden ve bir eğitim-öğretim yılı 60 AKTS'den az olmamak koşuluyla en az yedi adet kredili lisansüstü ders, seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışması olmak üzere en az 240 AKTS kredisinden oluşur. Lisans derecesi ile kabul edilmiş olan öğrenciler için doktora programı ise 42 krediden az olmamak üzere en az 14 adet kredili lisansüstü ders, seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışması olmak üzere en az 300 AKTS kredisinden oluşur. Seminer dersi haftada bir saatlik, not tipi P/F, kredisi sıfır olan bir derstir.

(2) İlgili enstitü yönetim kurulu, doktora yapacak öğrenciye ilgili anabilim dalının önerisi ile aynı anabilim dalından tam zamanlı bir öğretim üyesini program danışmanı olarak görevlendirir. Program danışmanı öğrencinin her yarıyıl alacağı dersleri bu Yönetmelik hükümlerine ve öğrencinin kabul edildiği doktora programına uygun olarak belirler.

(3) Lisans dersleri doktora programının ders yüküne ve kredisine sayılmaz.

(4) Yüksek lisans derecesi ile kabul edilmiş doktora öğrencisi programında öngörülen en fazla iki, lisans derecesiyle kabul edilmiş doktora öğrencisi ise en fazla dört dersi danışmanının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulunun onayıyla;

a) Üniversite dışındaki diğer yükseköğretim kurumlarının lisansüstü programlarından ders alarak,

b) Bir diploma için kullanılmamış olmak koşuluyla daha önce almış olduğu lisansüstü derslerini transfer ederek, tamamlayabilir.

(5) (Mülga:RG-12/9/2020-31242)

(6) Üniversite dışından alınmış olan derslerin ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından transferinin onaylanması durumunda bu dersler öğrencinin kaydına P notu olarak geçer.

Doktora programında süre ve başarı

MADDE 37 – (1) Doktora programı, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç tezli yüksek lisans derecesi ile kabul edilenler için kayıt olduğu programa ilişkin derslerin verildiği dönemden başlamak üzere, her dönem için kayıt yaptırıp yaptırmadığına bakılmaksızın sekiz yarıyıl olup azami tamamlama süresi on iki yarıyıl; lisans derecesi ile kabul edilenler için on yarıyıl olup azami tamamlama süresi on dört yarıyıldır.

(2) Doktora programı için gerekli kredili dersleri başarıyla tamamlayanın azami süresi tezli yüksek lisans derecesi ile kabul edilenler için dört yarıyıl, lisans derecesi ile kabul edilenler için altı yarıyıldır. Bu süre içinde kredili derslerin tümünü en az 3,00 GNO ile tamamlayamayan öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

(3) Kredili derslerini başarıyla bitiren, yeterlik sınavında başarılı bulunan ve tez önerisi kabul edilen, ancak tez çalışmasını birinci fıkrada belirtilen on iki veya on dört yarıyıl sonuna kadar tamamlayamayan öğrencinin ilişkisi kesilir.

Doktora programından tezsiz yüksek lisans programına geçiş

MADDE 38 – (1) Doğrudan lisans derecesiyle veya Üniversite içinden bir başka anabilim dalından yüksek lisans derecesiyle veya bir başka üniversiteden yüksek lisans derecesi ile doktora programına başlamış öğrencilerin aynı anabilim dalının varsa aynı adlı tezsiz yüksek lisans programı için gerekli gördüğü derslerden en az 7 adet kredili dersi başarıyla ve en az 3,00 not ortalaması ile tamamlamaları koşuluyla ilgili anabilim dalına başvurmaları halinde söz konusu tezsiz yüksek lisans programına geçmelerine ilgili anabilim dalı önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararıyla onay verilebilir. Bu durumda doktora programında alınan yukarıda anılan dersler ilgili anabilim dalı önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararıyla tezsiz yüksek lisans programındaki derslerin yerine sayılır.

(2) Doğrudan lisans derecesiyle veya Üniversite içinden bir başka anabilim dalından yüksek lisans derecesiyle veya bir başka üniversiteden yüksek lisans derecesi ile doktora programına başlamış öğrencilerden, gerekli ders kredi yükü, proje ve benzeri diğer şartları yerine getirmiş olmaları koşuluyla, yeterlik sınavında veya doktora tezinde başarılı olamayanlar eğer aynı anabilim dalında aynı adlı tezsiz yüksek lisans programı var ise başvuruda bulunarak aynı programın tezsiz yüksek lisans programına ilgili anabilim dalının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararıyla geçebilirler.

Doktora tez danışmanı görevlendirilmesi

MADDE 39 – (Değişik:RG-13/7/2023-32247)

(1) İlgili anabilim dalının önerisi ile ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından her öğrenciye, Üniversitenin kadrosunda bulunan ve başarıyla tamamlanmış en az bir lisansüstü tez yönetmiş tam zamanlı bir öğretim üyesi tez danışmanı olarak görevlendirilir. Tez danışmanı ve tez önerisi enstitü yönetim kurulu kararıyla kesinleşir. Tez danışmanının en geç ikinci yarıyılın sonuna kadar atanması zorunludur. Tez çalışmasının niteliğinin birden fazla tez danışmanı gerektirdiği durumlarda atanacak ikinci tez danışmanı, Üniversite kadrosu dışından da en az doktora derecesine sahip kişilerden olabilir.

Doktora yeterlik sınavı

MADDE 40 – (1) Öğrencilerin doktora yeterlik sınavı aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Doktora programının ders yükümlülüklerini başarıyla ve en az 3,00 GNO ile tamamlayan öğrenciler yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar.

b) Bir öğrenci, her dönemde en fazla bir kez olmak üzere, yılda en fazla iki kez yeterlik sınavına girer.

c) **(Değişik:RG-5/5/2025-32891)** Yüksek lisans derecesi ile kabul edilen öğrenci en geç beşinci yarıyılın, lisans derecesi ile kabul edilen öğrenci en geç yedinci yarıyılın sonuna kadar yeterlik sınavına girmek zorundadır. Dönem kaydı olmayan veya kayıtlı olsa da yeterlik sınavına süresinde girmeyen öğrenci bu hakkını kullanmış ve yeterlik sınavında başarısız olmuş sayılır.

ç) Yeterlik sınavları, ilgili anabilim dalı tarafından önerilen, ilgili enstitü yönetim kurulu tarafından onaylanan ve tam zamanlı görev yapan beş öğretim üyesinden oluşan doktora yeterlik komitesi tarafından düzenlenir ve yürütülür. Üniversitenin Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitülerine bağlı lisansüstü programlarda doktora yeterlik komitesi üyeleri programların bağlı olduğu anabilim dallarından seçilir. Diğer enstitülerde yeterlik komiteleri ilgili enstitü öğretim üyeleri arasından belirlenir. Komite farklı alanlardaki sınavları hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek amacıyla sınav jürileri kurar. Sınav jürisi en az ikisi Üniversite dışından olmak üzere, biri danışman, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü için biri aynı anabilim dalından diğer enstitüler için enstitü içinden olmak üzere beş öğretim üyesinden oluşur.

d) Doktora yeterlik sınavı, yazılı ve sözlü olarak iki bölüm halinde yapılır. Yazılı sınavda başarılı olan öğrenci sözlü sınava alınır. Doktora sınav jürileri, öğrencinin yazılı ve sözlü sınavlardaki başarı durumunu değerlendirerek, öğrencinin başarılı veya başarısız olduğuna salt çoğunlukla karar verir. Anabilim dalı başkanlığı bu kararı sınavı izleyen üç gün içinde ilgili enstitüye bir tutanakla bildirir.

e) Yeterlik sınavında başarısız olan öğrenci başarısız olduğu bölüm/bölmelerden bir sonraki yarıyılta tekrar sınava alınır. Bu sınavda da başarısız olan öğrencinin doktora programı ile ilişkisi kesilir.

f) Yeterlik sınavı jürisi, yeterlik sınavını başaran bir öğrencinin, ders yükünü tamamlamış olsa bile, toplam kredi miktarının üçte birini geçmemek şartıyla fazladan ders/dersler almasını isteyebilir. Öğrencinin tezini savunabilmesi için bu dersleri başarıyla tamamlaması gereklidir.

(2) Yeterlik sınavında başarılı olan öğrenci doktora tezine kayıt yaptırır.

Tez izleme komitesi

MADDE 41 – (1) Yeterlik sınavında başarılı olan öğrenci için, sınavı izleyen bir ay içerisinde, ilgili anabilim dalının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulunun onayıyla bir tez izleme komitesi oluşturulur. Üç öğretim üyesinden oluşan komitede tez danışmanından başka, ilgili anabilim dalı içinden ve dışından birer üye bulunur. İkinci tez danışmanının olması durumunda ikinci tez danışmanı isteği üzerine komite toplantılarına oy hakkı olmaksızın katılabilir. Sonraki dönemlerde ilgili anabilim dalının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulu onayıyla tez izleme komitesi üyeliklerinde değişiklik yapılabilir.

Tez önerisi savunması

MADDE 42 – (1) Doktora yeterlik sınavında başarılı olan öğrenci, en geç altı ay içinde, yapacağı araştırmanın amacını, yöntemini ve çalışma planını kapsayan tez önerisini, tez izleme komitesi önünde sözlü olarak savunur. İstenilen süre içinde önerisini savunmayan öğrencinin tez notu F olur. Öğrenci tez önerisi ile ilgili yazılı bir raporu, sözlü savunmadan en az on beş gün önce komite üyelerine ulaştırır. Tez izleme komitesi, öğrencinin tez önerisinin kabul, düzeltme veya reddine salt çoğunlukla karar verir ve bu kararını en geç üç gün içinde bir tutanakla ilgili enstitüye bildirir. Düzeltme için bir ay süre verilir. Tez önerisi reddedilen öğrenci yeni bir tez konusu ve/veya tez danışmanı seçme hakkına sahiptir. Yeni bir tez konusu ve/veya tez danışmanı belirlenen öğrenci için yeni bir tez izleme komitesi görevlendirilebilir. Programa aynı danışmanla devam etmek isteyen bir öğrenci üç ay içinde, danışman ve tez konusunu değiştiren bir öğrenci ise altı ay içinde tekrar tez önerisi savunmasına alınır. Tez önerisi bu savunmada da reddedilen veya verilen süre içinde tez önerisini savunmamış öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

Doktora tezi

MADDE 43 – (Değişik:RG-5/5/2025-32891)

(1) Tez önerisi kabul edilen öğrenci için tez izleme komitesi, her yarıyıl bir kez olmak üzere en az iki kez toplanır. Öğrenci, toplantı tarihinden en az bir ay önce komite üyelerine yazılı bir rapor sunar. Bu raporda o ana kadar yapılan çalışmaların özeti ve bir sonraki dönemde yapılacak çalışma planı belirtilir. Öğrencinin tez çalışması komite tarafından değerlendirilerek sonuç bir raporla ilgili enstitüye bildirilir. Öğrenci başarılı bulunursa TP işareti, başarısız bulunursa F notu tez danışmanı tarafından yarıyıl sonunda Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına bildirilir. Tez izleme raporunun süresi içinde enstitüye iletilmemesi durumunda tez dersinin notu ilgili yönetim kurulu kararı ile F olarak değiştirilir. Dönem kaydı olmayan öğrenci başarısız olarak kabul edilir.

(2) Üst üste iki kez veya aralıklı olarak üç kez başarısız olan öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

Tez savunması

MADDE 44 – (1) Doktora programındaki bir öğrenci, elde ettiği sonuçları Senato tarafından kabul edilen yazım kurallarına uygun biçimde yazar ve tezini jüri önünde sözlü olarak savunur.

(2) Doktora tezinin savunmasından önce ve düzeltme verilen tezlerde ise düzeltme ile birlikte öğrenci tezini tamamlayarak danışmanına sunar. Danışman tezin savunulabilir olduğuna ilişkin görüşü ile birlikte tezi enstitüye teslim eder. Enstitü söz konusu teze ilişkin intihal yazılım programı raporunu alarak danışmana ve jüri üyelerine gönderir. Rapordaki verilerde gerçek bir intihalin tespiti halinde gerekçesi ile birlikte karar verilmek üzere tez enstitü yönetim kuruluna gönderilir.

(3) Öğrencinin tezinin sonuçlanabilmesi için en az üç tez izleme komitesi raporu sunulması gerekir.

(4) Doktora tez jürisi danışman ve ilgili anabilim dalının önerisi ve ilgili enstitü yönetim kurulunun onayı ile görevlendirilir. Jüri, üçü öğrencinin tez izleme komitesinde yer alan öğretim üyeleri ve en az ikisi başka bir yükseköğretim kurumunun öğretim üyesi olmak üzere danışman dahil beş öğretim üyesinden oluşur. Danışmanın oy hakkı vardır. Eş danışman olduğu durumlarda, oy hakkı olmaksızın savunmaya katılabilir. Jüri, söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez savunmasına alır. Tez savunması, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-cevap bölümünden oluşur.

(5) Doktora tezinde adayın;

- a) Araştırma yaptığı konuda bilime yenilik getirmesi,
- b) Yeni bir bilimsel yöntem geliştirmesi,
- c) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulaması,

koşullarından en az birini yerine getirmiş olması zorunludur.

(6) Aday, jüri önünde tezini savunur. Tez savunmasının tarihi en geç on beş gün öncesinde ilgili enstitü tarafından ilan edilir. Tez savunma toplantıları öğretim elemanları, lisansüstü öğrenciler ve alanın uzmanlarından oluşan dinleyicilerin katılımına açık olarak yapılır. Tez savunması sonunda jüri, doktora tezi hakkında salt çoğunlukla kabul, ret veya düzeltme kararı verir ve bu kararını, en geç üç gün içinde bir tutanakla ilgili enstitüye bildirir.

(7) Tezi başarısız bulunarak reddedilen öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

(8) Tezi hakkında düzeltme kararı alınan öğrenci, jüri tarafından verilen ve altı ayı aşmayan süre içerisinde gereğini yaparak tezini, aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunmada da başarısız bulunan öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir. Lisans derecesi ile doktora kabul edilmiş olanlardan tezde başarılı olamayanlar için talepleri halinde aynı isimli program mevcutsa tezsiz yüksek lisans diploması verilebilir.

(9) Tez çalışmasını tamamlayan öğrenci, tezin istenen sayıda nüshasını danışmanına teslim eder. Danışman, tezin yazım kurallarına uygunluğu yönünden yazılı olarak belirttiği görüşü ile tezin nüshalarını anabilim/bilim dalı başkanlığı aracılığıyla ilgili enstitüye gönderir.

(10) Tez savunmasında başarılı olmak ve diğer koşulları da sağlamak kaydıyla doktora tezinin ciltlenmiş en az üç kopyasını tez sınavına giriş tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili enstitüye teslim eden ve tezi şekil yönünden uygun bulunan öğrenci doktora diploması almaya hak kazanır. Enstitü yönetim kurulu başvuru üzerine teslim süresini en fazla bir ay daha uzatabilir. Bu koşulları yerine getirmeyen öğrenci koşulları yerine getirinceye kadar diplomasını alamaz, öğrencilik haklarından yararlanamaz ve azami süresinin dolması halinde Üniversite ile ilişkisi kesilir.

(11) İlgili enstitü tarafından tezin tesliminden itibaren üç ay içinde doktora tezinin bir kopyası elektronik ortamda, bilimsel araştırma ve faaliyetlerin hizmetine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına gönderilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Mezuniyet ve Diplomalara İlişkin Esaslar

Mezuniyet

MADDE 45 – (1) Bir öğrencinin izlemekte olduğu programdan mezun olup, diploma almaya hak kazanabilmesi için;

- a) Yaz dönemi hariç, son yarıyılını kayıtlı olarak Üniversitede geçirmesi,
- b) Kayıtlı olduğu lisansüstü program çerçevesinde aldığı dersleri en az 3,00 GNO ile tamamlaması,
- c) Tezli yüksek lisans ve doktora programlarında tezini başarıyla tamamlaması,
- ç) Kredili veya kredisiz aldığı tüm dersleri en az geçer not ile tamamlaması,
- d) İlgili anabilim dalı tarafından belirtilmiş olan diğer şartları yerine getirmesi, gerekir.

(2) Mezuniyet ortalamaları hesaplanırken, bilimsel hazırlık derslerine ait notlar hesaba katılmaz.

(3) Mezuniyet koşullarını tamamlayan öğrencinin mezuniyet kararı ertelenemez.

(4) **(Değişik:RG-20/7/2017- 30129)** Tezli yüksek lisans ve doktora programlarında mezuniyet kararı tezin enstitüye tesliminden sonra ilgili enstitü yönetim kurulu kararı ile alınır.

Diplomalar

MADDE 46 – (1) Lisansüstü programını başarıyla tamamlayan öğrencilerin diploması, gerekli çalışmaların tamamlandığı akademik yılın sonunda verilir.

(2) Tezli yüksek lisans, tezsiz yüksek lisans ve doktora programlarını başarıyla tamamlayan öğrencilere ilgili enstitü müdürü ile Rektörün imzalarını taşıyan ve mezun olduğu programın Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış adının belirtildiği diploma verilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yönetmelikte hüküm bulunmayan haller

MADDE 47 – (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde; ilgili mevzuat hükümleri ile Yükseköğretim Kurulu, Üniversitelerarası Kurul, Senato ve ilgili enstitü yönetim kurulu kararları uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 48 – (1) 23/3/2016 tarihli ve 29662 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Boğaziçi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 49 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 50 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Boğaziçi Üniversitesi Rektörü yürütür.

	Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin	
	Tarihi	Sayısı
	6/2/2017	29971
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin	
	Tarihi	Sayısı
1.	20/7/2017	30129
2.	25/4/2019	30755
3.	12/9/2020	31242
4.	12/3/2023	32130
5.	13/7/2023	32247
6.	9/12/2023	32394
7.	5/5/2025	32891

[11](#) 9/12/2023 tarihli ve 32394 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişiklik ile bu maddeye üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.